

Evangelisk katolsk?

- et emne til eftertanke, under en kirke-fejring af Martin Luther

Bringes her revideret, efter oplæg ved pastor em. Bjørn Hansen og samtale i Sankt Ansgar Fællesskabet, Kingos Kirke, Kbh N, den 18.02.2014

For alle!

"Katolsk" er græsk og betyder egentlig, "det, som omfatter helheden" - eller sagt i Kirken, "det, som altid og alle vegne er blevet forkyndt, troet og lært om Kristus". – Med tros-formlen i dens Nicænske udgave bekender vi i den 3. artikel: troen på ÉN, HELLIG, KATOLSK og APOSTOLISK KIRKE. – Og dermed bekender Kirken om GUD HELLIGÅND, at Han er Kirkens kraft, der samler den til ÉN – imod alle kætterske splittelser, & samler Kirken som HELLIG, fordi den tilhører Gud i Kristus, & som KATOLSK (i ældre dansk sprogbrug oversat med "almindelig") fordi Kirken altid og alle vegne holdes gæstfrit åben af vor Gud, åben for enhver, som vil, kan og tør tro Gud, & endelig, at Han samler kirken som APOSTOLISK, fordi Kirken ubrudt fra apostlene, gennem deres efterfølgere i menighederne er vandret frem gennem tiden til os her! og nu!

Glæden!

Som "Evangelisk" er Kirken tydeligt og godt beskrevet i Bibel-vidnesbyrdet. - Julens engel forkynnder (Lk 2,10) "en stor glæde, som skal være for hele folket". "Evangelisk" (ligeledes græsk) betyder netop et budskab, som forkynnder glæde. Ikke bare sådan opstemt glæde i al almindelighed, men en glæde med substans, indhold: Først består glæden i "Frelseren" selv, Guds svar til os mennesker på vor Guds-længsel, & dernæst kommer glæden af hans frelser-rang: "Kristus", den Salvede, altså Davids-efterkommeren, som blev forjættet profetisk under den Gamle Pagt. Han skal kaldes "Herren". Kong David så Ham forud (Ps 110) som sin egen efterfølger og overmand på Guds trone. Derfor hed det også i Gabriels bebudelse til jomfruen Maria i Nazaret, at Han – hendes spæde, førstefødte – skulle kaldes "den Højstes Søn" og være "konge til evig tid" i "Riget uden ende". Så fast en substans har den evangeliske GLÆDE!

Den bibelske triumf

Straks fra evangeliets første officielle forkyndelse i verden klinger glæden med: Johannes Døber prædiker omvendelses-bod, før et menneske kan indgå i Guds Rige, det ganske nært forestående. Og Jesus optager straks efter sin dåb hos Johannes i Jordanfloden samme forkyndelse, nu som en invitation til at gå ind: "Omvend jer og tro på evangeliet, for Guds Rige er kommet nær!" (Mk 1,4 & 15 & parr.). "GLÆDEN" er GRUNDTONEN. Og dette fortsætter triumferende, da Jesus i Åndens kraft sejrer over Djævelen og hans fristelser i ørkenen, eller på sin rundvandring i Galilæa prædiker ordet, inviterende, frelsende og undergørende. Alt medens Han ligner Guds Rige med festen for den fortabte, der vender hjem, eller optimistisk glad jævnfører det mindste frø med den største

vækst, og fryder sig over det rige udbytte af den gode, modtagelige jord. Med hvilken glæde ser ikke kongesønnen frem til at hjemføre sin brud under herlig fest? – Således er det evangeliske budskab om Riget ikke bare glæde, men selve GLÆDEN.

Pagten er universel

Den store glæde, som skal være for hele folket: Bemærk, evangeliets kategori er ikke "glæden" alene. Dets væsen er samtidig "katolsk", d.v.s. for hele folket. Bibelvidnesbyrdet kender i den forbindelse til en FREMADSKRIDENDE UDVIDELSE af glædens perspektiv. Det begynder allerede i Det Gamle Testamente med løftet til Evas afkom: at Han skal knuse slangens hoved. Fortsætter dernæst i udvælgelsen af Abraham som stamfader og forjættelsen af folkets fremvækst, så talrigt som havets sand og himlens stjerner. Denne "Abrahams-katolicitet" fra den Gamle Pagt, som omfatter hele pagtsfolket efter stamfaderen, udvides i den profetiske tid til at være et inviterende lys fra ejendomsfolket Israel, som skal blive "synligt for alle folkeslag". I Jes 60,3 profeteres det over Jerusalem, at "folkeslag skal komme til dit lys". Det samme lyder gennem profeten Mika (4,1). Herfra går en direkte tråd til Domsscenen i den yderste dom (Mt 25,32), da folkeslagene skal samles, og Jesus vil skille dem fra hverandre, som hyrden skiller fårene fra bukkene. – Alle folkeslagene skal da samles foran tronen, foran dommersædet.

Og fortsat gennem det Nytestamentlige vidnesbyrd, bryder den "evangeliske katolicitet" frem af patriarkers og profeters jord: Englands budskab om "Glæden, som skal være for hele folket" modtages først af hyrder i Israel, men høres dernæst af folkeslagene, repræsenteret af Vismændene (de Hellige tre Konger) som ser og følger stjernen. Og med dem skal alle folkeslag i tidens løb få øje på skæret fra Kristi krybbe, frelsen fra Hans kors og opstandelse. – "Evangeliet" sendes af Jesus ind i verdensoffentligheden under Hans og Apostlenes vandringer fra by til by - i Israel først. Men dernæst rækkes budskabet ud til al verden, da Jesus på Himmelfartsdagen har ført frelsesværket til ende (Mt 28,16-20), og fra da skriver "alle folkeslagene" ind som evangeliets adressater: "Gå ud i alverden, og gør alle folkeslagene til mine disciple ...!" Ved tro og dåb samt ved opdragelse til troens lydighed kan det ske. –

Den apostoliske pinselilje ...

Og da tager glædens fest som kristen kirke sin begyndelse i troende hjerter. End ikke martyriet – skal det vise det sig – på ethvert sted og til alle tider, vil kunne slukke martyrens håb til Kristus midt i lidelser. Døden kommer til ham som udfrielse fra smerterne, og som håbets indfrielse med glæde. – Gennem de første 1.000 år lever Kirken således som én, hel og på alle steder udelt. Endog så fjernt som til Danmark når evangeliet, endnu medens Kirken synligt er én udelt og apostolisk enhed - den ene glæde for os alle.

... og kraften i løget - det ene?

Men efter 1.000-året indtræffer ulykken. En ortodox katolicisme stiller sig kritisk over for en romersk. Et skisma, (d.v.s. et skel, men ikke en adskillelse), trækkes midt ned mellem øst og vest i kristenheden. "Ortodox" tro i Øst (dvs. ret-troende, ret-tilbedende, ret-vandrende) kunne med sine stærke reservationer over for Vesten synes, provokerende at påstå sin "ret" i modsætning til "de andre". Med Reformationen i 1500-tallet får vi, i stedet for re-formation (gen-dannelse af Kirkens egen skikkelse) et egentligt, tragisk kirkebrud, under gensidige forkætringer, pavelige bandlysninger og interdikt-forbud over hele lande og landsdele. – En del af "protestanterne" antog gerne æresnavn af protesterende, "nej-sigere", desværre! Kan man forestille sig noget mere indholdsløst end et "nej"? Desto mere, jo længere og jo stædigere det gentages? Til slut blot som princip: ikke at ville nogen enhed? – Lidt mere optimistisk valgte man for vores del i Nordeuropa at kalde sig "evangelisk lutherske". Det duftede trods alt fortsat af "glæden", skønt hensigten dermed var at trække grænsen over for den helgen-tradition, som på reformationstiden med rette kunne kritiseres for overdrevent moraliserende træk: lovtrældom og gerningsretfærdighed? – "Luthersk" som bidrag til selve navnet kunne dog gerne undværes. Sandheden i Kristus er ikke til gurer, kun til broderskab i Guds familie.

Alle splittelser til trods oplever vi dog i vor tid håb om Kirkens enhed. Det fornemmes i de nedarvede elementer af sandheden, som hver kirkeafdeling har bevaret hos sig: - de Ortodokses vej kendetegnes f.eks. af tillid til den overleverede liturgi og tilbedelse, hvilket bl.a. kommer til udtryk i brugen af talrige ikoner, og understreger det universelle fællesskab mellem alle troende i Kristus, på jorden og i Himmelen. Roms biskop, på Peters Stol, anerkendes af ortodokse kristne som den første blandt ligemænd. – Samme stol bevares troligt af de Romersk Katolske. De ser i Pavens embede og ordinationens apostoliske succession garanten for ordenen og enheden i kirkelegemet, og ser livet bevaret ikke mindst ved frelsens sakramentale bånd af nåde fra Himmel til jord. - Ikke fjernt herfra finder vi Martin Luthers bestræbelser på at relancere den hellige Apostel Paulus' vidnesbyrd om frelsen for syndere, alene ved tro på forsoningen i Kristus Jesus. Forkyndelsen af den evangeliske glæde bør, ifølge ham, ske på folkets modersmål, ligesom også den poetisk salmesang. Traditionel liturgi værdsættes af ham i enklere form, og nadver-sakramentet bør uddeles i begge skikkelser: brød og vin. – Ret så mange af sådanne væsentlige elementer i "glæden" turde være samlende for Kirken frem for splittende?

Kirken er og bliver jo "evangelisk katolsk" – Glæden for alle, altid og alle vegne.

Menighedens livserfaring p.t.

Til slut var det nok værd at opfordre hver enkelt til opmærksomt at gøre strejftog ind i vore egne gudstjenestevaner og menighedsliv. Overalt vil vi støde på den evangeliske åbenhed over for alle, og den indbyrdes glæde med hverandre, som vi gennem Bibelens og Kirkens historie har fundet kendetegnende for Kristi Kirke. – Kirken forbliver nemlig Jesus selv, Hans skikkelse, Hans legeme, synligt iblandt os. Synligt tjener Han os nu, som Han tjente engang. – Hemmeligt er vi tilsammen lemmer på Hans legeme nu, tjenende i forskellighed, men altid i kærlighed, skriver Apostlene. Det

er sådan, Jesus arbejder. - Og "glæden" bryder synligt frem gennem denne Kristi herlighed – dengang fysisk synligt, nu sakramentalt! – "Ordet blev kød og tog bolig iblandt os" – dengang! Sådan skete det! "Og vi så Hans herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed" (Joh 1,14). - Sådan fik de lov at se dengang! – Dog er Kirken fortsat Ham selv: Vi er Hans lemmer. Kirkens gudstjeneste, er hans omsorg for os. Kirkens liv, er Hans selskabelighed, Hans undervisning, Hans kampe med os og for os, Hans opmuntring til os, Hans glæde med os! – Som disciplene dengang så Hans herlighed, synger vi fortsat lovsangen udelt, til vor Guds herlighed, "med hele Din menighed på jorden og i Himlen, i kor med alle engle", som det hedder i præfationsbønnen hos os, ved nadverens indledning. Og vi lovpriser Ham, så meget mere som vi i kommunionens øjeblik modtager Ham selv i brødet og vinen, får Ham givet og indoptager Ham i vore munde og hjerter, når Han selv ved sin tjeners hånd rækker os sig selv, for at tildele os forsoning og liv hos vor Gud. – Selv er vi altså i nutiden fortsættelsen af den "brødsbrydelse", som de første delte "med hverandre i hjemmene", medens de "jubilende priste Gud" (ApG 2,46-47): Ét i Kristus, ét i glæde, ét i Pinsens mission.

Gudstjenesten med **Brødsbrydelsen**, som det hed i Aposteltiden, er således Kristi stadige og fortsat basale nærvær hos os, Hans første livsytring iblandt os, dengang som nu. **Dåben** følger naturligt på eksistensen af den nadverfejrende forsamling. (Jvf. NB: først nadverindstiftelsen, Skærtorsdag, så dåbsbefalingen, Kristi Himmelfarts dag). Dåben er således Kristi udrukke hånd til alle slags små i denne verden, Hans næste livsytring. Og derigennem rækker Han os **hele menighedens liv**, (forskelligartet, som allerede nævnt), men efter enhvers behov, frem for alt: gæstfrit, omsorgsfuld og glædesstrålende henvendt til enhver.

Summen:

Således udgør **KIRKEN** fællesskabet af alle troende. Den er Guds familie, brødrenes og søstrenes fællesskab i troen. –

Alle er vi ét i Kristus! Alle **én i Ham!**

Gæstfrie som Han, i "**Glæde**" – **evangelisk!**

&

Gæstfrie som Han, "**mod enhver**" – **katolsk!**